

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ЗЗСО І-ІІІ ступенів № 57

з поглибленим вивченням англійської мови

Шевченківського району міста Києва

_____ В.Ю. Денисенко

05 червня 2018 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 57

з поглибленим вивченням англійської мови

Шевченківського району міста Києва

на 2018-2019 навчальний рік

5-11-ті класи

Схвалено

на засіданні педагогічної ради

(протокол № 9 від 05 червня 2018 р.)

**Типові освітні програми, за якими розроблено освітню програму
для 2-11-х класів спеціалізованої школи I-III ступенів № 57
з поглибленим вивченням англійської мови
Шевченківського району міста Києва**

Класи	Варіант Типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України
2-А,Б 3-А,Б,В 4-А,Б	Таблиця 5 до Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти I ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 407)
5-А,Б 6-А,Б 7-А,Б,В 8-А,Б 9-А,Б	<u>Таблиця 4</u> до Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти II ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)
10-А,Б	Таблиця 2,3 до Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти II ступеня з російською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)
11-А,Б	<u>Таблиця 18, 19</u> до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 406).

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 57

з поглибленим вивченням англійської мови

Шевченківського району міста Києва

на 2018-2019 навчальний рік

5-9-ті класи

Пояснювальна записка

У ЗЗСО І-ІІІ ступенів № 57 з поглибленим вивченням англійської мови Шевченківського району міста Києва 5-9-х класів за мережею на 2018-2019 навчальний рік буде 11 класів, у яких буде навчатися 293 учні.

Класи	5	6	7	8	9	5-9
Кількість класів	2	2	3	2	2	11
Кількість учнів	67	51	83	44	48	293

Учні школи навчаються за програмою спеціалізованих класів з російською мовою навчання і поглибленим вивченням англійської мови.

Під час складання робочого навчального плану враховувались умови школи, наявність педагогічних кадрів, сучасні потреби особистості й суспільства та побажання батьків.

Інваріативна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

Організація навчання в 5-9-х класах (5-А,Б, 6-А,Б, 7-А,Б,В, 8-А,Б, 9-А,Б) в 2018-2019 році здійснюватиметься за робочими навчальними планами, розробленими на виконання: Закону України «Про загальну середню освіту» ст. 15 (Навчальні плани та навантаження учнів), Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 (таблиця 4) та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 6020 годин/навчальний рік: для 5-х класів – 1085 годин/навчальний рік, для 6-х класів – 1190 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1225 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1260 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Додатку 3.

Навчання в школі здійснюється за підручниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.

Особливості організації навчального процесу

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, відповідно до рішення педагогічної ради школи (протокол 9 від 05.06.2018 року), конкретизовано варіативну складову робочого плану, в якій передбачено курси за вибором, індивідуальні заняття та консультації, факультативи.

За рахунок годин варіативної складової в 5-9-х класах викладаються:

• Факультативи, курси за вибором:

Клас	Назва факультативних курсів та курсів за вибором	Кількість годин	Програми
5-ті	Курс за вибором «Мій Київ»	0,5	Програма курсу "Мій Київ" (автор Ю.С.Комаров), схвалена Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах (Протокол № 4 від 30 червня 2011 р.)
6-ті	Факультатив «Логіка»	0,5	Програма факультативного курсу «Логіка» для учнів 5-9-х класів (автори Буковська О.І., Васильєва Д.В.) Збірник програм для допрофільної підготовки та профільного навчання (у двох частинах). Факультативи та курси за вибором; Упоряд. Н. С. Прокопенко, О. П. Вашуленко, О. В. Єргіна.— Х.: Вид-во «Ранок», 2011). Лист ІМЗО від 04.07.2016 р. № 2.1/12-Г-440
8-мі	Курс за вибором «Школа журналіста»	0,5	Програма курсу за вибором «Школа журналіста» (автор Марущак В.І.) Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8 - 11 класи / За заг.гед. К.В. Таранік-Ткачук. - К.: Грамота, 2011.) Лист МОН № 1.4/18-Г-361 від 29.06.2010 р.

• Індивідуальні години та консультації

Клас	Предмет	Кількість годин
7-мі	Географія	0,5

За рішенням педагогічної ради школи (пр. № 5 від 05.06.2018 р.) облік занять при вивченні курсів за вибором проводиться на відведених сторінках класних журналів: курс за вибором «Мій Київ» (5-ті класи) – з оцінюванням навчальних досягнень учнів; курс за вибором «Школа журналіста» - без оцінювання навчальних досягнень учнів.

Факультативи, групові та індивідуальні заняття проводяться для окремих учнів чи груп учнів (згідно заяв). Облік відвідування здійснюється у класному журналі на відповідних сторінках.

В межах галузі «Суспільствознавство» в **5-х класах** вивчається курс «Історія України (Вступ до історії)», в **6-х класах**- інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України», на який відведено 2 години. Освітня галузь «Мистецтво»: в **5--7-х** реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» (протягом року, по 0,5 години на тиждень: парні тижні - «Музичне мистецтво», непарні тижні - «Образотворче мистецтво»), у **8-9-х** класах – курс «Мистецтво» по 0,5 години на тиждень (у II семестрі, 1 година на тиждень).

Основи безпеки життєдіяльності вивчаються таким чином: з 1 по 9-й клас вивчається курс «Основи здоров'я»; в 10-11-х класах курс інтегрований з курсом фізичної культури. На виконання Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та Указу Президента України в 1-9-х класах введена третя година занять з фізичної культури.

Розподіл часу на вивчення окремих предметів протягом навчального року:

Класи	Навчальний предмет	Кількість годин на тиждень		
		За планом	I семестр	II семестр
5-А,Б	Українська мова	3,5	4	3
	Мій Київ	0,5	-	1
6-А,Б	Українська мова	3,5	3	4
7-А,Б,В	Українська мова	2,5	3	2
	Біологія	1,5	1	2
	Географія	1,5	2	1
	Хімія	1,5	1	2
	Основи здоров'я	0,5	1	-
8-А,Б	Історія України	1,5	2	1
	Мистецтво	0,5	--	1
	Основи здоров'я	0,5	1	--
9-А,Б	Історія України	1,5	2	1
	Основи правознавства	0,5	-	1
	Географія	1,5	2	1
	Фізика	1,5	3	2
	Мистецтво	0,5	--	1
	Основи здоров'я	0,5	--	1

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної

загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Державних санітарних правил і норм влаштування загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН5.5.2.008-01).

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 57

з поглибленим вивченням англійської мови

Шевченківського району міста Києва

на 2018-2019 навчальний рік

10-ті класи

У ЗЗСО I-III ступенів № 57 з поглибленим вивченням англійської мови Шевченківського району міста Києва в 2018-2019 навчальному році буде два 10-х класи (50 учнів).

Учні 10-х класів навчаються за програмою спеціалізованих класів з російською мовою навчання і поглибленим вивченням англійської мови.

Під час складання робочого навчального плану враховувались умови школи, наявність педагогічних кадрів, сучасні потреби особистості й суспільства та побажання батьків.

Інваріативна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

Робочий навчальний план на 2018-2019 н. р. складено відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта), розробленої на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408.

Учні 10-х класів будуть навчатися за робочим навчальним планом, розробленим відповідно до таблиць 2,3 Типової освітньої програми, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 408.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік.

Навчання в школі здійснюється за підручниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.

Особливості організації навчального процесу

Таблиця 2 містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Англійська мова», «Німецька/французька мова», «Мова і література національної меншини-російська», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист Вітчизни».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із

запропонованого переліку учні 10-х класів обрали два предмети: інформатику (1 години) та мистецтво (0,5 години), які будуть вивчати в 10-му та 11-му класах.

Враховуючи інтеграцію вітчизняної освіти до світового освітнього простору, освітні запити населення, профіль школи № 57 (поглиблене вивчення англійської мови), кадрове забезпечення та методичну базу школи, з метою широкої загальноосвітньої підготовки учнів 10-11-х класів зміст профілю навчання реалізується збільшенням годин на вивчення англійської мови - 7 годин на тиждень (5 годин за планом + 2 додаткові години) та вивченням другої іноземної мови (французька або німецька) – 2 години на тиждень.

Перерозподіл годин між навчальними предметами відбувся таким чином, що вилучення з навчального процесу предметів не відбулось та кількість годин на вивчення окремих предметів зменшилась не більше, ніж удвічі порівняно з показниками Типової освітньої програми. Години на вивчення окремих предметів перерозподілились таким чином:

Навчальний предмет	Перерозподіл навчальних годин	
	За Типовою освітньою програмою (кількість годин)	Стало після перерозподілу (кількість годин)
Англійська мова	2	7 (5+2)
Німецька /французька мова	0	2
Громадянська освіта	2	1
Біологія і екологія	2	1,5
Фізика і астрономія	3	2
Хімія	1,5	1
Захист Вітчизни	1,5	1
Вибірково-обов'язкові предмети (інформатика, мистецтво)	3	1,5

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, відповідно до рішення педагогічної ради школи (протокол 9 від 05.06.2018 року), конкретизовано варіативну складову робочого навчального плану, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріативної складової, індивідуальні, факультативні заняття та спецкурси.

Клас	Предмет	Кількість годин	Програма
10-А,Б	Курс за вибором «Економіка»	1 год. (35 год. на рік)	Програма курсу «Економіка» (Збірник програм з економіки для загальноосвітніх навчальних закладів; укладачі Радченко В.В., Бицюра Ю.В.; Лист МОН від 29.12.2007 № 1/11-9007); Вид-во «Аксіома», 2008 р.; гриф МОН подовжено Листом ІТЗО від 27.01.2014 р., № 1/12-Г-56)
	Факультатив «Стилістика української мови»	1 год. (35 год. на рік)	Програма факультативного курсу «Стилістика української мови. 10-11 класи» (автори Авраменко О.М., Чукіна В.Ф.) Видавництво «Грамота». Лист ІТЗО від 02.07.2013 р. № 14.1/12-Г-260
	Індивідуальні заняття з математики	1 год. на тиждень	-
	Індивідуальні заняття з англійської мови	0,5 год на тиждень	-
	Індивідуальні заняття з історії України	0,5 год на тиждень	-

Облік проведених занять з предметів: курс за вибором «Економіка», факультативу «Стилістика української мови», індивідуальні заняття з математики, англійської мови та історії України з варіативної складової ведеться в окремому журналі без оцінювання навчальних досягнень учнів.

Розподіл часу на вивчення окремих предметів протягом навчального року:

Класи	Навчальний предмет	Кількість годин на тиждень		
		За планом	I семестр	II семестр
10-А,Б	Біологія і екологія	1,5	2	1
	Географія	1,5	1	2
	Мистецтво	0,5	1	--
	Історія України	1,5	1	2

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Додатку 4.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Державних санітарних правил і норм влаштування загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН5.5.2.008-01).

Відповідно до постанови КМУ від 14.01.2004 № 24 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (зі змінами), години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. При розподілі варіативної складової береться до уваги те, що гранично допустиме навантаження вираховується на одного учня, а уроки фізичної культури не враховуються при визначенні цього показника (Лист МОН від 29.04.2011 № 1/9-324).

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 57

з поглибленим вивченням англійської мови

Шевченківського району міста Києва

на 2018-2019 навчальний рік

11-ті класи

У ЗЗСО I-III ступенів № 57 з поглибленим вивченням англійської мови Шевченківського району міста Києва в 2018-2019 навчальному році буде два 11-х класа (52 учні).

Учні 11-х класів навчаються за програмою спеціалізованих класів з російською мовою навчання і поглибленим вивченням англійської мови.

Режим навчання учнів школи з п'ятиденним робочим тижнем.

Під час складання робочого навчального плану враховувались умови школи, наявність педагогічних кадрів, сучасні потреби особистості й суспільства та побажання батьків.

Інваріативна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

Робочий навчальний план на 2018-2019 н. р. ЗЗСО № 57 складено відповідно дотипової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта), розробленої на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 406.

Учні 11-А класу будуть навчатися за робочим навчальним планом, розробленим відповідно до таблиці 18, 19 Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 року № 406.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 11-го класу складає 1330 годин/навчальний рік.

Навчання в школі здійснюється за підручниками, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.

Особливості організації навчального процесу

У 11-х класах до 15% часу інваріативної складової перерозподілено між навчальними предметами (німецька мова):

Клас	Навчальний предмет	Перерозподіл навчальних годин	
		За Типовою освітньою програмою (кількість годин)	Стало після перерозподілу (кількість годин)
11-А,Б	Німецька/французька мови	3	2

У зв'язку з тим, що викладання в школі ведеться російською мовою, перерозподілені години в 10-11-х класах - на вивчення німецької/французької мови та російської мови.

Зважаючи на профіль школи, цикл профільних предметів включає вивчення англійської та спецкурсів з англійської мови (бізнес-English, країнознавство, технічний переклад) та другої іноземної мови (німецька або французька).

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, відповідно до рішення педагогічної ради школи (протокол 9 від 05.06.2018 року), конкретизовано варіативну складову робочого навчального плану, в якій передбачено курси за вибором, факультативи та індивідуальні години.

Години варіативної складової навчального плану розподіляються на:

- **Факультативи, курси за вибором:**

Клас	Назва факультативних курсів та курсів за вибором	Кількість годин	Програми
11-А,Б	Факультатив: «Стилістика української мови»	1	Програма факультативного курсу «Стилістика української мови. 10-11 класи» (автори Авраменко О.М., Чукіна В.Ф.) Видавництво «Грамота». Лист ПТЗО від 02.07.2013 р. № 14.1/12-Г-260
	Курс за вибором «Практикум із синтаксису української мови»	1	Програма курсу за вибором «Практикум із синтаксису української мови» (автор Глоба С.Л. (Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8 - 11 класи / За заг.гед. К.В. Таранік-Ткачук. - К.: Грамота, 2011.) Лист МОН № 1.4/18-Г-361 від 29.06.2010 р.

- **Індивідуальні години та консультації**

Клас	Предмет	Кількість годин
11-ті	Українська мова	1
	Англійська мова	1
	Математика	1

Облік проведених занять з предметів: курс за вибором «Практикум із синтаксису української мови», факультативу «Стилістика української мови», індивідуальні заняття з математики, англійської мови та української мови з варіативної складової ведеться в окремому журналі без оцінювання навчальних досягнень учнів.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Додатку 5.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Державних санітарних правил і норм влаштування загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН5.5.2.008-01).

Відповідно до постанови КМУ від 14.01.2004 № 24 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (зі змінами), години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. При розподілі варіативної складової береться до уваги те, що гранично допустиме навантаження вираховується на одного учня, а уроки фізичної культури не враховуються при визначенні цього показника (Лист МОН від 29.04.2011 № 1/9-324).

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128.

Структура навчального року

У 2018-2019 навчальному році в 1-11-х класах передбачено п'ятиденний робочий тиждень. Структура навчального року визначена відповідно листа Департаменту освіти і науки, молоді та спорту міста Києва № 063-7622 від 17.07.2018 р. «Про структуру 2018-2019 навчального року».

Відповідно до ст.16 Закону України «Про загальну середню освіту» 2018-2019 навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань і закінчується не пізніше 1 липня 2019 р.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою, орієнтовно у такі терміни:

І семестр - з 03.09.2018 року по 21.12.2018 року,

II семестр - з 08.01.2019 року по 31.05.2019 року.

Упродовж навчального року для учнів проводяться канікули, орієнтовно:

- осінні канікули - з 29.10.2018 року по 04.11.2018 року;
- зимові канікули - з 22.12.2018 року по 07.01.2019 року;
- весняні канікули - з 25.03.2019 року по 31.03.2019 року;
- літні канікули – з дня закінчення навчального року по 31.08.2019 р.

Навчальна практика та навчальні екскурсії проводяться впродовж навчального року.

Режим роботи школи

Режим роботи визначено на основі нормативно-правових актів і погоджено із Головним державним санітарним лікарем Шевченківського району міста Києва:

	1 клас	Перерва	2-4 класи	Перерва
1 урок	8.30-9.05	9.05-9.25	8.30-9.10	9.10-9.25
2 урок	9.25-10.00	10.00-10.20	9.25-10.05	10.05-10.20
3 урок	10.20-10.55	10.55-11.25	10.20-11.00	11.00-11.25
4 урок	11.25-12.00	11.55-12.30	11.25-12.05	12.05-12.30
5 урок	12.30-13.05	13.05-13.25	12.30-13.10	13.10-13.25
6 урок			13.25-14.05	

	5-11 клас	Перерва
1 урок	8.30-9.15	9.15-9.25
2 урок	9.25-10.10	10.10-10.20
3 урок	10.20-11.05	11.05-11.25
4 урок	11.25-12.10	12.10-12.30
5 урок	12.30-13.15	13.15-13.25
6 урок	13.25-14.10	14.10-14.20
7 урок	14.20-15.05	

Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня
(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407)

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою
2.	Біологія
3.	Всесвітня історія
4.	Географія
5.	Інформатика
6.	Історія України
7.	Математика
8.	Мистецтво
9.	Основи здоров'я
10.	Природознавство
11.	Трудове навчання
12.	Фізика
13.	Фізична культура
14.	Хімія
15.	Навчальні програми з інтегрованого курсу «Література» (російська та зарубіжна)
16.	Російська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою
17.	Іноземні мови (англійська, німецька, французька)

Таблиця 4
до Типової освітньої програми

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня
(затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539)**

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова в школах з російською мовою навчання	Рівень стандарту
2.	Біологія і екологія	Рівень стандарту
3.	Всесвітня історія	Рівень стандарту
4.	Географія	Рівень стандарту
5.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту
6.	Зарубіжна література	Рівень стандарту
7.	Захист Вітчизни	Рівень стандарту
8.	Інформатика	Рівень стандарту
9.	Історія України	Рівень стандарту
10.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
11.	Мистецтво	Рівень стандарту
12.	Українська література	Рівень стандарту
13.	Фізика і астрономія (авторський колектив під керівництвом Ляшенка О. І.)	Рівень стандарту
14.	Фізична культура	Рівень стандарту
15.	Хімія	Рівень стандарту
16.	Російська мова та література (інтегрований курс) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	Рівень стандарту
17.	Іноземні мови (німецька, французька)	Рівень стандарту
18.	Іноземні мови (англійська)	Профільний рівень

**Перелік навчальних програм
для учнів закладів загальної середньої освіти III ступеня
(затверджені наказом МОН від 14.07.2016 № 826)**

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою	рівень стандарту
2.	Біологія	рівень стандарту
3.	Всесвітня історія	рівень стандарту
4.	Географія	рівень стандарту
5.	Екологія	рівень стандарту
6.	Економіка	рівень стандарту
7.	Захист Вітчизни	рівень стандарту
8.	Інформатика	рівень стандарту
9.	Історія України	рівень стандарту
10.	Людина і світ	рівень стандарту
11.	Математика	рівень стандарту
12.	Українська література	рівень стандарту
13.	Фізика	рівень стандарту
14.	Фізична культура	рівень стандарту
15.	Хімія	рівень стандарту
16.	Художня культура	рівень стандарту
17.	Література (російська та зарубіжна)	рівень стандарту
18.	Російська мова	рівень стандарту
19.	Англійська мова	профільний рівень
20.	Друга іноземна мова (німецька, французька)	рівень стандарту

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;</p>

		<p>ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>

5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>

8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та</p>

		позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя
--	--	---

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загально-предметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>

Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>
--	--

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо-предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються

теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей. Ця форма організації

як правило застосовується у класах з вечірньою формою здобуття освіти або для інших здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу базової середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.